

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

MENOVÝ PREHĽAD

SEPTEMBER 1993

I. REÁLNA EKONOMIKA

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Ukazovatele		1992	1993				
			1.Q. ^{2/}	1.H ^{3/}	Júl	Aug.	Sep.
HDP	(mld. Sk, s.c.)	177,9	41,6	84,9			
	(%) ^{1/}	-7,0	-5,5	-5,3			
Výroba ^{1/}	Priemysel (%)	-13,7	-16,6	-15,2	-17,2	-9,8	-13,8
	Stavebníctvo (%)	6,4	-21,1	-21,8	-23,6	-23,9	-23,2
Nezamestnanosť	(tis. osôb)	260,3	306,1	318,1	339,4	344,8	350,0
	(%)	10,4	12,0	12,5	13,3	13,5	13,7
Zahraničný obchod	Vývoz (mld. Sk)	102,4	33,2	76,1	13,9	13,2	14,6
	Dovoz (mld. Sk)	100,7	33,1	75,6	12,3	10,9	13,9
	Saldo (mld. Sk)	1,7	0,1	0,5	1,6	2,3	0,7

1/ Zmena oproti rovnakému obdobiu m.r.

2/ Q. - štvrťrok

3/ H. - polrok

V septembri pokračoval zrýchlený rast inflácie, ktorý začal v predchádzajúcich dvoch mesiacoch. Miera inflácie sa oproti augustu zvýšila o 2,4 % a od začiatku roka vzrástla inflácia indexom 121,2 %.

Na ďalšie zvýšenie úrovne inflácie rozhodujúcou mierou pôsobilo zvýšenie cien potravinárskeho tovaru o 4,9 % a cien vo verejnom stravovaní o 1,9 %. Rýchly rast cenovej úrovne potravinárskeho tovaru pretrváva od začiatku júla. Spomalil sa rast cien priemyselného tovaru a služieb.

Hlavnými vplyvmi pôsobiacimi na vývoj cien v septembri boli: zhoršená situácia v poľnohospodárskej produkcii, zvýšenie DPH a rast cien výrobcov.

V septembri 1993 dosiahla **priemyselná produkcia** objem 29,7 mld. Sk. Oproti predchádzajúcemu mesiacu vzrástla o 1,4 mld. Sk, ale oproti rovnakému obdobiu minulého roka sa zaznamenal jej pokles o 13,8 % (4,7 mld. Sk).

Súbežne s vývojovými tendenciami v objeme priemyselnej produkcie odvodené ukazovatele v porovnaní so septembrom 1992 poklesli:

- priemerná denná produkcia o 13,8 %, t.j. o 216 tis. Sk;
- produktivita práce na 1 pracovníka o 7,6 %, t.j. o 4 240 Sk;
- objem predaja o 14,0 %, t.j. o 5 050 tis. Sk.

Pozitívne sa vyvíjal podiel súkromného sektora na celkovom objeme produkcie odvetvia (nárast o 4 %), a to pri zvýšení objemu produkcie tejto formy vlastníctva (o 5,6 %).

Objem **stavebnej produkcie** dosiahol výšku 3,9 mld. Sk a bol o 3,5 % vyšší ako v auguste 1993 (o 175 mil. Sk). Citelne však poklesla produkcia stavebníctva v porovnaní so septembrom 1992 až o 23,2 %, čím vznikol ročný výpadok 1,2 mld. Sk.

Následne za klesajúcou tendenciou nosného ukazovateľa odvetvia v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka poklesli:

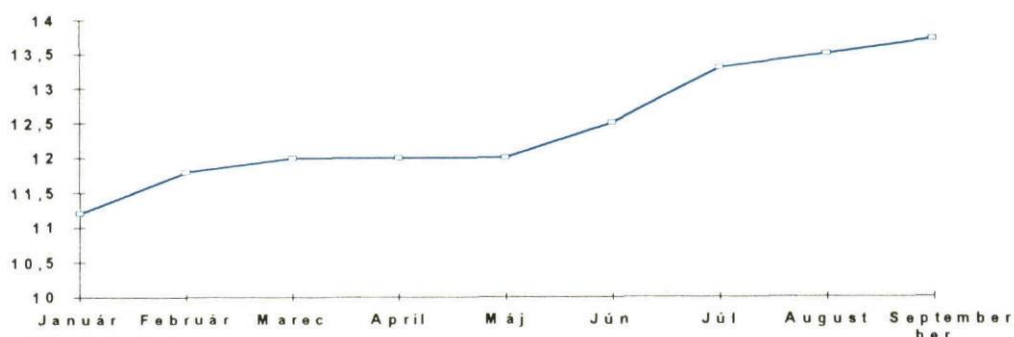
- výška priemernej dennej produkcie o 23,2 % (o 53 mil. Sk);
- stavebné práce realizované v tuzemsku o 37,6 %, v zahraničí o 16,3 %;
- produktivita práce o 25,2 % (o 8 431 Sk).

Počet nezamestnaných ku koncu septembra predstavoval 350 tis. osôb, čo bolo oproti predchádzajúcemu mesiacu viac o 5 tis. osôb. V porovnaní so septembrom 1992 počet nezamestnaných vzrástol o 83 881 osôb.

Na základe vývoja v počte uchádzačov o prácu predstavovala miera nezamestnanosti 13,7 %, čo bolo o 0,2 % viac ako v predchádzajúcom mesiaci a o 3,1 % viac ako v rovnakom mesiaci roka 1992.

Počet voľných pracovných miest oproti uplynulému mesiacu sa síce zvýšil o 122, ale vzhľadom na pohyb v počte nezamestnaných zostal ich počet na 1 voľné pracovné miesto nezmenený (37).

Miera nezamestnanosti (v %)

II. VONKAJŠIA EKONOMIKA

NARODNÁ BANKA SLOVENSKEJ

Ukazovatele	1992	1993				
		1. Q.	1. H.	Júl	Aug.	Sep.
Bežný účet ^{1/}						
Saldo v konvertibilných menách (mld. Sk)		-0,9	-1,1	-1,1		-2,5 ^{*/}
Devízové rezervy ^{2/} (mld. USD)		0,7	0,9	1,0	1,1	1,3
Bankový systém spolu		0,5	0,6	0,7	0,7	0,7
Komerčné banky		0,2	0,3	0,3	0,3	0,6
NBS ^{3/}						
Hrubá zahraničná zadlženosť (mld. USD) ^{2/}	2,3	2,4	2,3			3,0
Priemerný devízový kurz ^{4/}						
SKK/USD	28,29	29,096	29,002	32,092	32,921	32,147
SKK/DEM	18,12	17,794	17,838	18,721	19,368	19,782

1/ Kumulatívne hodnoty

2/ Ku koncu obdobia

3/ So zlatom v účtovnej hodnote 42,22 USD/oz

4/ Kurz devíza stred

*/ Predbežný údaj

K 30.9.1993 dosiahla platobná bilancia v **konvertibilných menách** aktívne saldo 5,3 mld. Sk. Saldo bežného účtu (-2,5 mld. Sk) je na jednej strane výsledkom aktívneho salda bilancie služieb (12,5 mld. Sk) a jednostranných prevodov (0,8 mld. Sk), ako aj pasívneho salda obchodnej bilancie (-14,2 mld. Sk) a bilancie výnosov (-1,6 mld. Sk) na druhej strane.

Kapitálový účet dosiahol za 9 mesiacov aktívne saldo vo výške 8,6 mld. Sk v dôsledku spolupôsobenia aktívneho salda dlhodobého kapitálu (23,0 mld. Sk) a pasívneho salda krátkodobého kapitálu (-14,4 mld. Sk).

Celkový súčet sáld bežného a kapitálového účtu dosiahol k 30.9.1993 v rámci **nekonvertibilných mien** aktívne saldo 281 mil. Sk.

Vo vzťahu k ČR dosahovalo Slovensko k 30.9.1993 pasívne saldo na clearingovom účte (zohľadňujúce hlavne rozdiel všetkých platieb a inkás) vo výške -14 mil. Sk.

Aktívne saldo bežného účtu (4,2 mld. Sk) pozitívne ovplyvňovali kladné salda obchodnej bilancie vo výške 1,8 mld. Sk (zahrňujúce iba pohyb tovarov cez hraničné priechody), bilancie služieb (1,5 mld. Sk) a jednostranných prevodov (0,9 mld. Sk).

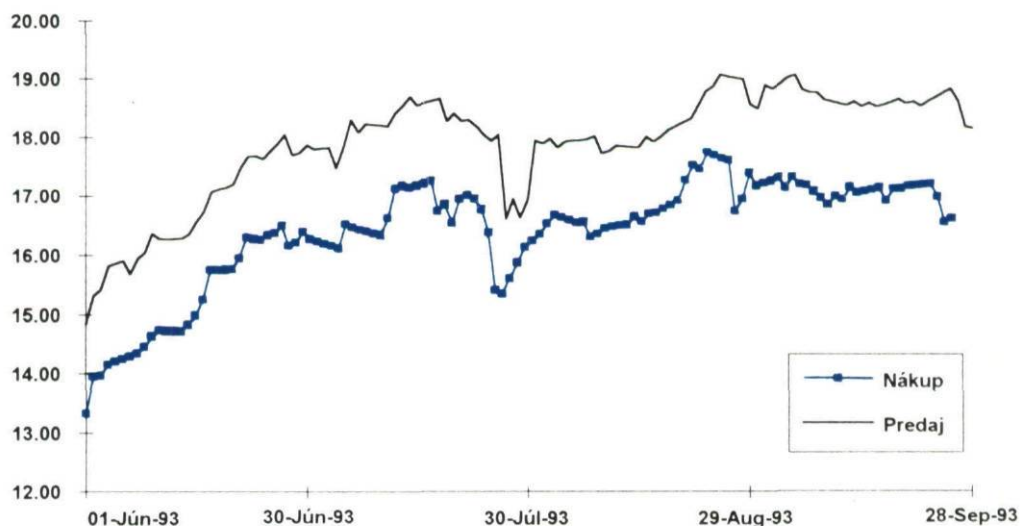
V rámci kapitálového účtu dosiahla SR voči ČR pasívne saldo vo výške -1,6 mld. Sk. Veľkosť pasívneho salda bola zapríčinená odlevom ako dlhodobého (-861 mil. Sk), tak aj krátkodobého kapitálu (-759 mil. Sk).

Celková konsolidovaná bilancia SR k 30.9.1993 dosiahla aktívne saldo vo výške 5,3 mld. Sk, čo je predovšetkým výsledkom aktívneho salda na bežnom účte (1,7 mld. Sk) a kapitálovom účte (7,3 mld. Sk), ako aj záporného objemu chýb a omylov vo výške -3,7 mld. Sk.

Bežný účet konsolidovanej bilancie (1,7 mld. Sk) pozitívne ovplyvnili: bilancia služieb (14,1 mld. Sk) a jednostranné prevody (1,7 mld. Sk). Celkový objem aktívnych sáld týchto kategórií však korigovali pasívum obchodnej bilancie vo výške -12,5 mld. Sk a pasívne saldo bilancie výnosov (-1,6 mld. Sk).

Kapitálový účet konsolidovanej bilancie bol hlavne výsledkom pôsobenia aktívneho salda dlhodobého kapitálu (22,2 mld. Sk), ako aj pasívneho salda krátkodobého kapitálu vo výške -14,9 mld. Sk.

Úrokové sadzby na trhu medzibankových depozít v SR (v % p.a.)

Celkové devízové rezervy NBS vzrástli o 181,8 mil. USD oproti predchádzajúcemu mesiacu, takže výška rezerv k ultimu septembra bola 574,1 mil. USD. Tento nárast v najpodstatnejšej miere ovplyvnila emisia bondov NBS vo výške 25 000 mil. JPY (cca 240 mil. USD).

Zvýšený odlev devízových prostriedkov bol spôsobený pasívnym saldom na devízovom fixingu vo výške 28 mil. USD a tiež výdavky dlhovej služby dosiahli najvyššiu tohtoročnú hodnotu - 25 mil. USD. Určitý odlev devíz bol tiež spôsobený znížením objemu menových swapov o 2 mil. USD oproti predchádzajúcemu mesiacu.

III. MENOVÝ VÝVOJ

Ukazovatele	1992	1993				
		1.Q.	1.H.	Júl	Aug.	Sep.
Miera inflácie						
Mesačná (%) ^{1/}				1,1	2,4	2,4
Ročná (%) ^{2/}	10,0 ^{3/}	11,7	14,2	15,5	18,3	21,2
Peňažná zásoba M2 ^{4/} (%) ^{5/}		-3,3	0,4	2,8	2,5	3,4
Úvery komerčných bánk (%) ^{5/}		2,0	6,8	8,5	9,2	8,7
Vklady v komerčných bankách (%) ^{5/}		1,6	3,0	4,8	4,6	5,1
Diskontná sadzba (%)	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5
Lombardná sadzba (%)	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0
Priemerná medzibanková úroková sadzba (%)						
7 dní		14,14	16,44	18,08	18,19	18,63
14 dní		14,64	16,88	18,46	18,31	18,76
1 mesiac		15,35	17,44	18,82	18,57	19,09

1/ Ku koncu obdobia

2/ December 1992 = 100, zmena

3/ December 1991 = 100, zmena

4/ M2 = obeživo, neterminované vklady, termínované vklady a úspory, vklady v cudzej mene

5/ 1.1.1993 = 100, zmena

Masa peňazí vyjadrená menovým agregátom M2 sa zvýšila v mesiaci septembri o 1,9 mld. Sk na 221,7 mld. Sk. Takmer celé zvýšenie sa týka peňažného agregátu kvázipeniáže, ktorý sa najmä v dôsledku výraznejšieho nárastu vkladov v cudzej mene zvýšil o 1,8 mld. Sk.

Peňažný agregát M1 zahrňujúci obeživo a neterminované korunové vklady zostal v mesiaci septembri bez výraznejších zmien. Jeho nárast pozostával zo zvýšenia neterminovaných vkladov o 0,3 mld. Sk a súčasného poklesu obeživa mimo bankového obehu o 0,2 mld. Sk.

Korunové úvery poskytnuté peňažnými ústavami podnikateľskému sektoru a obyvateľstvu k 30.9.1993 dosiahli 249,9 mld. Sk. Oproti predchádzajúcemu mesiacu sa ich objem podstatne nezmenil a od začiatku roka vzrástol o 5,9 %.

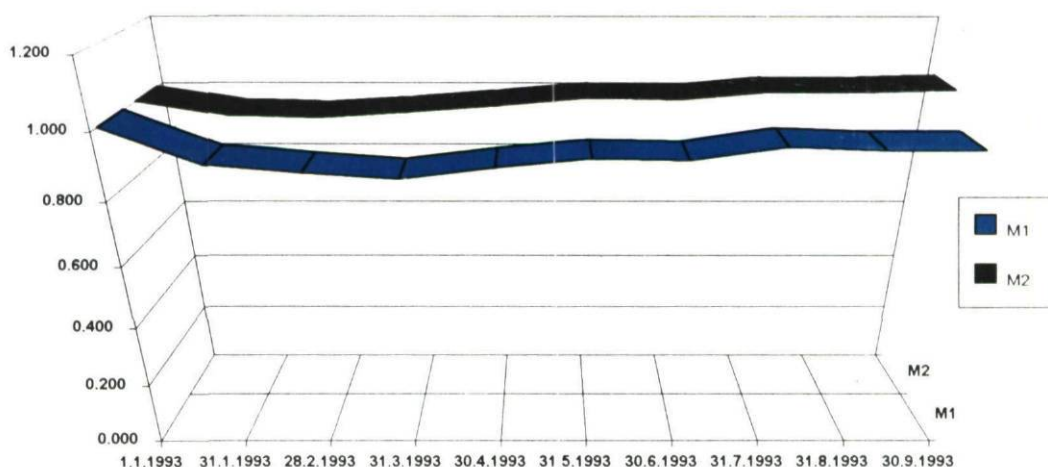
V sektorovom členení pokračoval rast mesačných prírastkov úverov v súkromnom sektore (o 1,6 %). V štátnom sektore naopak nastal pokles úverov o 0,9 %.

Údaje z devízovej pozície bánk koncom septembra potvrdili zníženie úverov v cudzej mene oproti predchádzajúcemu mesiacu o 16,0 %. Ich objem 7,4 mld. Sk viac ako trojnásobne prevýšil stav na začiatku roka.

Výška úverov v korunách a v cudzej mene k 30.9.1993 predstavovala sumu 257,3 mld. Sk.

Menové agregáty M1 a M2

východisko: 1.1.1993, pevný kurz: 29 SKK/USD

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Primárne korunové vklady nebankových subjektov v peňažných ústavoch dosiahli v mesiaci septembri 185,8 mld. Sk. Oproti stavu v auguste došlo k ďalšiemu zníženiu vkladov o 0,6 mld. Sk a od začiatku roka o 2,8 mld. Sk, čo predstavovalo pokles o 1,5 % .

Mesačný vývoj vkladov negatívne ovplyvnil pokles vkladov obyvateľstva, drobných živnostníkov a súkromných podnikateľov vo výrobnej činnosti a poisťovníctve. Tento pokles sčasti vyrovnal prírastok vkladov organizácií a podnikov štátneho sektora vrátane poisťovníctva.

Vklady v cudzej mene dosiahli koncom septembra stav 25,8 mld. Sk. Mesačný nárast týchto vkladov predstavoval 6,0 % a od začiatku roka 92,2 %. Narastajúca tendencia vývoja vkladov v cudzej mene ovplyvnila celkový stav vkladov, ktorý dosiahol 211,6 mld. Sk a oproti východisku roka vzrástol o 4,7 %.

Na kapitálovom trhu v septembri nebola emitovaná nová emisia štátnych dlhopisov. Na primárnom trhu pokračoval predaj emisii č. 006 a č. 007 formou periodických aukcií. Z emisie č. 006 boli predané dlhopisy za 10 mil. Sk, čím sa predaj kumulovane zvýšil na 594 mil. Sk, t.j. na 52,8 % z emitovaného objemu a z emisie č. 007 za 1,2 mil. Sk, čím sa predaj zvýšil na 2,2 mil. Sk, t.j. 0,2 % z emitovaného objemu.

K 30.9.1993 mali obchodné banky možnosť využiť NBS stanovený úverový priestor do výšky 260,6 mld. Sk. Pri uskutočnených bankových obchodoch komerčnými bankami vo výške 257,2 mld. Sk boli možné úverové aktivity realizované na 98,7 % pri nedočerpaní o 3,4 mld. Sk. Ku koncu septembra vzrástol objem úverov poskytnutých podnikom a obyvateľstvu oproti východisku k 1.1.1993 indexom 108,3 %. Rýchlejšim tempom rástli devízové úvery (index 331,8 %) ako korunové úvery (index 106,3 %).

Vo **vývoji bankových obchodov** v jednotlivých peňažných ústavoch boli odlišné tendencie. **NBS** reagovala aktualizáciou, t.j. znížením stanovených objemov a ušetrný objem bol využitý na zvýšenie úverových limitov pre obchodné banky.

V riadení menového vývoja prostredníctvom nepriamych nástrojov - **refinančných zdrojov** - sa zachovali počas mesiaca september 1993 obmedzujúce opatrenia uplatnené počas III. štvrťroka 1993. NBS zaviedla individuálne posudzovanie poskytovania reeskontného úveru presahujúceho v jednom zmenkovom prípade 100 mil. Sk.

Na celkovom objeme refinančných zdrojov poskytnutých obchodným bankám k 30.9.1993 v objeme 10,4 mld. Sk sa reeskontný úver podieľal 6,0 mld. Sk (57,7 %), lombardný úver 3,4 mld. Sk (32,7 %) a aukčný refinančný úver 1,0 mld. Sk (9,6 %). Podiel jednotlivých tranží na celkovom refinancovaní sa oproti predchádzajúcemu mesiacu nezmenil. Reeskontný úver si naďalej zachoval dominantné postavenie pred lombardným a aukčným refinančným úverom.

Reeskontný úver dosiahol ku koncu septembra 1993 najvyšší objem (6,0 mld. Sk) v porovnaní s ultimom predchádzajúcich mesiacov t.r. i napriek opatreniam v regulácii tejto tranže refinancovania. Z celkového objemu zmenkových obchodov predstavovali exportné zmenkové obchody 2,7 mld. Sk, t.j. **44,4 %**.

Lombardný úver bol k 30.9.1993 čerpaný vo výške 3,4 mld. Sk, čo predstavuje rast oproti predchádzajúcemu mesiacu 1,6 mld. Sk.

V poslednom aukčnom dni septembra sa obnovilo refinancovanie prostredníctvom aukčného refinančného úveru. Do aukcie s 1-mesačnou splatnosťou ponúkla NBS 1,0 mld. Sk. Požiadavky obchodných bánk dosiahli 4,2 mld. Sk pri ponuke úrokových sadzieb v rozpätí od 9,5 % - 19,5 % (dosiahnutá bola úroková sadzba 17,9 %).

Emisné zdroje boli k 30.9.1993 poskytnuté obchodným bankám formou **redistribučného úveru** vo výške 33,7 mld. Sk.

V zmysle platnej metodiky povinných minimálnych rezerv bol bankový sektor povinný držať priemernú výšku v mesiaci septembri v objeme 12,3 mld. Sk. Pri dosiahnutej skutočnej priemernej mesačnej výške 12,4 mld. Sk bolo plnenie 100,9 %.

IV. VLÁDNY SEKTOR

Ukazovatele		1992	1993				
			1. Q.	1. H.	Júl	Aug.	Sep.
Štátny rozpočet	Príjmy (mld. Sk) ^{1/}	115,9	23,0	64,4	79,2	90,7	104,6
	Výdavky (mld. Sk) ^{1/}	123,8	34,0	79,2	93,3	105,1	120,5
	Saldo (mld. Sk)	-7,9	-11,0	-14,8	-14,1	-14,4	-15,9
Čistá pozícia vlády voči bankovému systému	(mld. Sk) ^{2/}	42,9	51,0	55,1	47,2	47,5	49,5

1/ Kumulatívne hodnoty

2/ Bez zahraničných úverov

Po dvojmesačnej stabilizácii deficitu štátneho rozpočtu Slovenskej republiky na úrovni 14 až 14,4 mld. Sk sa deficit v septembri opäť prehĺbil a k 30.9. dosiahol hodnotu 15,9 mld. Sk.

V príjmovej oblasti sa prehĺbilo zaostávanie daní z príjmov (-3,2 mld. Sk) a príspevkov na dôchodkové, nemocenské a zdravotné poistenie (-10,7 mld. Sk). Zlepšilo sa inkaso tuzemských daní za tovar a služby (zníženie výpadku z 5,0 na 4,1 mld. Sk), hlavne dane z pridanej hodnoty. Výber spotrebných daní stagnuje. Príjmovú časť rozpočtu pozitívne ovplyvnili odvody Národnej banky Slovenska (6,0 mld. Sk), s ktorými ročný rozpočet neuvažoval.

V dôsledku regulácie rozpočtových výdavkov boli dosiahnuté úspory oproti alikvotnému podielu z ročného rozpočtu.

Prekročené boli výdavky dlhovej služby (+1,6 mld. Sk) a úroky, ktoré neboli rozpočtované (+8,0 mld. Sk).

Čistá pozícia vlády SR voči bankovej sústave vrátane zahraničných úverov bola 45,4 mld. Sk, z toho NBS úverovala 34,4 mld. Sk.

Pri porovnaní čistej pozície vlády SR voči bankovej sústave bez zahraničných úverov k ultimu jednotlivých štvrtkov v tomto roku došlo k jej poklesu, ktorý vyplýva z preúčtovania krytia schodku ŠR SR za rok 1992 (vo výške 7,9 mld. Sk) zo štátnych finančných aktív.

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

V. INFORMÁCIE

V dňoch 4. - 6. 10. 1993 sa uskutočnila druhá konferencia inštitútov bankového vzdelávania strednej a východnej Európy. Zúčastnili sa na nej predstavitelia bankového vzdelávania z Bulharska, ČR, Estónska, Maďarska, Litvy, Poľska, Rumunska, Slovenska a zástupcovia všetkých významných fondov vyspelých západných krajín, ktoré rozvoj bankovníctva v krajinách východného bloku podporujú.

Cenou Euromarket Award ocenilo Stredisko pre výskum európskeho trhu v Bruseli Vagónku Poprad. Cena sa udeľuje za schopnosti firiem z krajín - nečlenov ES - jednak obstáť v konkurencii štátov Európskeho spoločenstva a jednak pracovať v štandardoch bežných v krajinách ES, a to aj čo sa týka cien produktov, ich kvality, ale aj pokiaľ ide o marketing, požiadavky uspokojovania trhu i schopnosti analyzovať tento trh.

Oddĺženie podnikov rezortu Ministerstva hospodárstva SR vo výške 2,8 mld. Sk uskutočnila Konsolidačná banka, ktorá prevzala za podniky ich záväzky.

Rada riaditeľov Svetovej banky schválila pre Slovenskú republiku pôžičku vo výške 80 mil. USD. Pôžička je zameraná na reštrukturalizáciu hospodárstva (Economic Recovery Loan) a má pomôcť zabezpečiť potreby platobnej bilancie.

Americká Agentúra pre medzinárodný rozvoj prostredníctvom Ministerstva práce USA a konzultačnej firmy E.I.I. z Bostonu pripravuje projekt na podporu hospodárskeho rastu regiónov Banská Bystrica, Brezno, Dubnica nad Váhom, Nitra, Humenné a Rimavská Sobota.

Ku koncu septembra dosiahol zahraničný kapitál v slovenskej ekonomike výšku 10,1 mld. Sk, t.j. viac ako 350 mil. USD. Koncentruje sa prevažne v spracovateľskom priemysle (viac ako 5 mld. Sk), obchode, doprave a službách (približne 2 mld. Sk), peňažníctve a poisťovníctve (vyše 1 mld. Sk) a nehnuteľnostiach (vyše 551 mil. Sk). Kapitálová zahraničná účasť sa priamo prejavuje v 4521 organizáciách na Slovensku. Najvyššie, 24-percentné zastúpenie má Rakúsko, podiel SRN je 21 %, výška amerického kapitálu je 14 %, českého 11 % a francúzsky kapitál sa podieľa iba 9 %.

Dňa 7. 12. 1993 vstúpilo do platnosti rozhodnutie NBS o devalvácii slovenskej koruny voči clearingovému ECU o 5 %. Tento krok má podporiť tendencie k vyrovnanosti clearingového účtu, prostredníctvom ktorého sa uskutočňuje obchod s Českou republikou.

Národná banka Slovenska je od začiatku decembra napojená na SWIFT - systém medzinárodnej počítačovej siete na prenos správ zahraničného platobného styku a výmenu ďalších finančných informácií.

Vývoj devízových rezerv NBS umožnil od 18. novembra 1993 zrušiť opatrenia NBS z februára 1993 v oblasti niektorých úhrad voči devízovým cudzozemcom a NBS je pripravená prefinancovať všetky devízové potreby obchodných bánk.

V novembri sa zišli v Bratislave najvyšší predstavitelia bankových kruhov 9 členských štátov Medzinárodnej banky pre hospodársku spoluprácu a 10 členov Medzinárodnej investičnej banky so sídlom v Moskve.

Vydáva:
NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
Štúrova 2, 818 54 Bratislava

Kontakt:
Odbor verejných informácií NBS
tel.: 364 349, 210 34 05, 210 34 14
fax: 210 34 12